

Лекція 3-4. Археологічна спадщина України, що потрапила до Ермітажу до 1917 року.

План.

1. Знахідка «Кропив'янського» («Полтавського») ритону 1746 р.
2. Розкопки Литої могили (Мельгуновського кургану) у 1763 р.
3. Дослідження в Керчі і потрапляння речей до Ермітажу «по естественному ходу вещей». Розкопки Кекуватського кургану 1839 р. в Криму.
4. Дослідження кургану Чортомлик експедицією Імператорської Археологічної комісії під керівництвом І. Є. Забєліна у 1862 — 1863 рр.
5. М. І. Веселовський і розкопки багатих скіфських курганів у Криму та Приазов'ї наприкінці ХІХ — 10-рр. ХХ ст. (Огуз, Солоха та інших).
6. Дослідження 1888 р. кургану Вітова могила та передача знахідок до Державного історичного музеї Москви.
7. Найбільший в Східній Європі Перещепинський скарб 1912 р. і його передача до Ермітажу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Археологічна спадщина, вкрадена Росією: інформаційно-просвітницька кампанія. URL: <http://www.vgosau.kiev.ua/novyny/proekty/1291-vypusk-4> (дата звернення 28.08.2025).
2. Бокий Н. М., Могилов А.Д. Новое о Мельгуновском кургане. *Наукові записки КДПУ*. Серія: Історичні науки / ред. І. В. Бруяко [та ін.]. Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 21: Актуальні проблеми археології та історії раннього залізного віку. С. 26-51.
3. Болтрик Ю. Лита Могила. Хто влаштував найбільше поховальне вогнище? *Археологія України за роки незалежності*. Київ: Інститут археології НАН України. 2022. С.161–172.
4. Болтрик, Ю. В., Фіалко, О. Є. Курган Огуз. Могила одного з останніх царів Скіфії. Київ: ІА НАН України; Житомир: БукДрук, 2024. 560 с.
5. Гаврищенко Є. «Розрита могила» або як росіяни апропріювали українську спадщину. URL: <https://www.kovcheg.ua/uk/analytic/rozrita-mogila-abo-yak-rosiyani-apropriyuvali-ukrayinsku-spadshchinu> (дата звернення: 13.09.2025).
6. Журавлев Д. В., Новикова Е. Ю., Шемаханская М. С. Ювелирные изделия из кургана Куль-Оба в собрании Исторического музея. Историко-технологическое исследование. - М.: Исторический музей, 2014. - 352 с.
7. Комар О.В. МАЛОПЕРЕЩЕПИНСЬКИЙ СКАРБ, Перещепинський скарб [Електронний ресурс]. Енциклопедія історії України:

Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во "Наукова думка", 2009. 790 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Malopereschepynsky_skarb (останній перегляд: 12.09.2025).

8. Макаренко Н. Материали по археологии Полтавской губернии. II. Серебряный ритон случайной находки в «Кропивянской сотне Переяславского полку». *Труды Полтавской ученой архивной комиссии*. 1916. вып. 14.

9. На Полтавщині провели LIDAR-зйомку на кургані «Вітова Могила». URL: <https://history.rayon.in.ua/news/802602-na-poltavshchini-proveli-lidar-zyomku-na-kurgani-vitova-mogila> (дата звернення: 13.09.2025).

10. Тарабукін О. О. До історії вивчення археологічних старожитностей Олевського району на Житомирщині (XIX – перша третина XX ст.). *Археологія і давня історія України*. 2013. Вип. 11. С. 230–242.

11. Обкрадений Росією курган на Полтавщині досліджують археологи. URL: <https://zmist.pl.ua/news/obkradenyj-rosiyeyu-kurgan-na-poltavshhyni-doslidzhuyut-arheology> (дата звернення: 13.09.2025).

12. Полін С.В. Мельгунівський курган (Лита Могила). Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2009. 790 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Melgunivsky_kurgan (останній перегляд: 08.09.2025).

13. Приймак В. В., Супруненко О. Б. Перещепинський «скарб». Київ-Полтава: Вид-во «АСМІ», ВЦ «Археологія», 2005. 24 с.: іл. (Центр пам'яткознавства НАН України і Українського Товариства охорони пам'яток історії та культури. Полтавська обл. організація Конгресу українських націоналістів). Сер. «Скарби України», вип.1.

14. Супруненко О.Б. З історії археологічних досліджень на Полтавщині: Короткий нарис. Київ-Полтава: Видавництво ПП «Гротеск», ВЦ «Археологія», 2007. 124 с.: іл. (Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА). (С. 20-21).

15. Халкідський шолом з землі мірзи Кекуватського. *Ukrainian Military History*. URL: <https://www.ucrainarma.org/artefact/kekuvatskyi.html> (останній перегляд: 08.09.2025).